PUOLUSTUSMINISTERIÖ **HE 70/2017 vp**

Hallitussihteeri
Tuomas Hyvärinen

Vanhempi hallitussihteeri
Jenni Herrala

5.9.2017

EDUSKUNNAN PUOLUSTUSVALIOKUNNALLE

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI VALTION VIRKAMIESLAIN JA TURVALLISUUSSELVITYSLAIN MUUTTAMISESTA SEKÄ ERÄIKSI NIIHIN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Puolustusministeriö pitää hallituksen esityksen tavoitteita ja keskeisiä ehdotuksia tarpeellisina ja kannatettavina. Puolustusministeriö on lausuntokierroksella toimittanut valtiovarainministeriölle lausunnon, jonka kommentit on pääosin otettu huomioon lopullisessa hallituksen esityksessä.

Esitysluonnos pyrkii parantamaan henkilöiden ulkomaansidonnaisuuksien selvittämistä ja siten henkilöstöturvallisuutta koko valtionhallinnossa sekä myös yksityissektorilla. Ottaen huomioon, että säädökset olisivat yleisesti sovellettavissa kaikilla hallinnonaloilla, voidaan pitää perusteltuna lähestymistapana selvittää ulkomaansidonnaisuuksia turvallisuusselvitysten avulla kokonaisvaltaisesti ja tapauskohtaisesti.

Valtion virkamieslain säännöstä viroista, joihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen, on esitysluonnoksessa hyvin ajantasaistettu vastaamaan nykyisiä tarpeita ja turvallisuuden kannalta kriittisiä tehtäviä on tunnistettu aiempaa useampia. Sääntelyn soveltamisen kannalta voidaan kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että osaa luetelluista Suomen kansalaisuutta edellyttävistä viroista ei ole enää yksiselitteisesti määritelty vaan ne ovat riippuvaisia esimerkiksi henkilön käyttöoikeuksista tai tarkemmasta työtehtävien sisällöstä.

Puolustusministeriö pitää erittäin tärkeänä, että myös perusmuotoisen selvityksen yhteydessä selvityksen kohteella olisi aina velvollisuus toimittaa ulkomaansidonnaisuuksia koskevat tiedot ja toimivaltainen viranomainen voisi harkintansa mukaan selvittää niitä. Perusmuotoisen piiriin säädetyt tehtävät ovat kaikki sellaisia, joissa suojataan merkittäviä yleisiä kansallisia etuja ja joissa ulkomaansidonnaisuuksiin liittyvät riskitekijät on perusteltua selvittää. Lisäksi sääntelyn johdonmukaisuuden kannalta ei voida pitää hyvänä, että luodaan eri selvitysten tasojen sisään erilaisen kattavuuden omaavia selvityksiä. Puolustusministeriö esittääkin, että hallituksen esitystä muutetaan siten, että myös perusmuotoisten turvallisuusselvitysten yhteydessä on mahdollisuus selvittää ulkomaansidonnaisuuksia säännönmukaisesti. Ehdotettujen 25 §:n 3 ja 4 momenttien sijaan uusi 25 §:n 3 momentti voisi kuulua esimerkiksi näin: *”Perusmuotoisen turvallisuusselvityksen osana voidaan selvittää henkilön ulkomaansidonnaisuudet.”*

Esitysluonnokseen sisältyvän henkilöstöturvallisuuden kehittämisen lisäksi yritysturvallisuusselvitysmenettelyä tulisi kehittää vastaavalla tavalla. Turvallisuusselvityslaki ei nykyisellään mahdollista riittävällä tavalla yrityksen omistajuuden ja muiden ohjaamis- ja vaikuttamistekijöiden selvittämistä. Kansainvälisen käytännön mukaan pidetään vähimmäisvaatimuksena, että osana yritysturvallisuusselvitystä selvitetään ja arvioidaan omistajuutta ja alttiutta epäasianmukaisille vaikutteille, joita voidaan pitää turvallisuusriskinä. Yritysturvallisuusselvityksen kehittäminen on tarpeen sen varmistamiseksi, että Suomi voi osoittaa toimivansa luotettavasti kansainvälisessä yhteistyössä erityisesti silloin, kun suomalaiset yritykset osallistuvat kansainvälisiin turvallisuusluokiteltuihin hankkeisiin.